ಕನ್ನಡ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ

ಮಯೂರ ಶರ್ಮ

(ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕ)

ಪ್ರೊ। ಬಿ.ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ್, ಶಿರ್ಸಿ

ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ

From -

Rajashekhar S. Hebbar

Syndicate Bank

SYNDICATE BANK

~~HULEKAL~~ - 581336

Uttar Kannada - Dist

(Karnataka)

ಯುಗಪುರುಷ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ : ೨೪೦

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ

ಮಯೂರಶರ್ಮ

(ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕ)

ಲೇಖಕರು :

ಪ್ರೊ। ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ್, ಎಂ. ಎ., ಶಿರ್ಸ್.

1988

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ,
ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ - ೫೭೪ ೧೫೦, ದ. ಕ.

'MAYURA SHARMA' Historical Drama
Written by Prof. B. H. Sreedhar, M.A., Sirsi.
Published by Yugapurusha Publication and Printed at Yugapurusha Mudranalaya P. B. No. 1, Kinnigoli-574 150, D. K.

Price : Rs. 8-00 ಬೆಲೆ : ರೂ. ೮-೦೦

Printers :

Yugapurusha Mudranalaya
Kinnigoli-574 150, D. K.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಯೋಗಪುರುಷನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ [ಮುಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ] "ಮಯೂರ ಸಾರ್ವಭೌಮ" ಎನ್ನಲು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬರೆದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲೂ, ಬಾನುಲಿಯಲ್ಲೂ ಆಡಿಸಿದ ನಾಟಕವಿದು. ಇದರ ಸಂಪಾದಕರೂ ಪ್ರಕಾಶಕರೂ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಉಡುಪರು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಸಾರುತ್ತೇನೆ, ಕ್ರಿ ಶ 1400ರ ವರೆಗೆ [ಆಳುಪರ ಅಧೀನ ಆಳಿಕೆಯ ಕೊನೆಗಾಲ] ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಹೋದರೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪರಾಜರಾಗಿ ಕದಂಬ ಕುಲಜರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಯಾವರದ 5ನೆಯ ಅರಸ ಪಶುಪತಿ ಆಳುಪನು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥವರ್ಮನ ಅಳಿಯನು. ಆಳುಪರದು ಆಳ್ವಖೇಟ 24000. ಕದಂಬರ ರಾಜಧಾನಿ ಬನವಾಸಿಯು ಪನ್ನಿರ್ಛಾಸಿರ.

ಕ್ರಿ ಶ 966 ರಿಂದ 1340ರವರೆಗೆ ಗೋವಾರಾಜ್ಯವನ್ನು 967ರಿಂದ 1347ರ ವರೆಗೆ [ಬನವಾಸಿ ಸಹಿತವಾದ] ಹಾನುಗಲ್ಲು ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಇದರ ಹಿಂದು-ಮುಂದಿನ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುನ್ನಾಡನ್ನೂ ಬೇಲೂರನ್ನೂ ಬಂಕಾಪುರವನ್ನು ಉಚ್ಚಂಗಿಯನ್ನೂ ಸಾಗರ ಖಂಡವನ್ನೂ ಕಳಿಂಗರಾಜ್ಯ ಭಾಗವನ್ನೂ [ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ] ಕ್ರಿ ಶ. 1051ರ ವರೆಗೆ ಕದಂಬ ವಂಶಜರು ಉಪರಾಜರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಾಧಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮಾತು 'ಕದಂಬಗನ್ನಡ' ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು ಇವರ ಆಂತರಿಕ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಕೈಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರಾಜರ ಹೆಸರ ಮೇಲಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮೇಲಿನ ಮಾತು ತಪ್ಪಾಗದು. ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ರಾಜರಹೆಸರ ಮೇಲಿನಿಂದ ವಿಭಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಿದು ಸರಿಸಮಾನವಾದುದು

ಕದಂಬ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ (ಗೋಪುರಕ್ಕಲ್ಲ) ಕದಂಬ ವಿವಾನವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ. ಹಲಸಿಗೆ ಬನವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

ಕದಂಬರು ಕದಂಬರಾದದ್ದು ಅವರ ಮನೆಯ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ದೊಡ್ಡ ಕದಂಬ ವೃಕ್ಷದ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಕದಂಬ (NAUCLA CADAMBA) ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ SINAPIS DICHOTOMA, CURCUMA AROMATICA ಚೆಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ (ಕದಂಬ ಕುಸುಮ ನ್ಯಾಯ) ಒಂದು ಸುತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯದು–ಹೀಗೆ ಅರಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಹೂವನ್ನು ಬಿಡುವ ಮರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಇದರ ವೈಶಾಲ್ಯ ಶಾಸನೋಕ್ತ. (ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ಸಮಾನ)

ಇಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಸರಗೋಡು–ಬೆಳಗಾವಿಗಳಾದರೂ ಉಳಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ–ಅಲ್ಲವೇ?

ಅನಾಂಗ್ಲವಾಗಲಿಂದು ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡ
ಅಶುದ್ಧ ಬಳಕೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದಿರಲು ಮುನ್ನಡೆ।
ಅಸಂಶಯಸ್ಥವಕ್ಕು ಹನೆಮರದ ಕದಂಬ ವಿಸ್ತರ
ಮಯೂರ ಸದೃಶ ವೀರ ಬರಲು ಕನ್ನಡವೋ ಸುಸ್ಥಿರ॥

ಶಿರಸಿ, ಉ. ಕ.
19-12-1988

ಬನಳಾಡಿ ಶ್ರೀಧರ ಹೆಬ್ಬಾರ

ನಾಟಕಕಾರನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕದಂಬ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ನರ್ಮದಾಂತ (ಮತ್ತು ಗೋದಾವರ್ಯಂತ) ಪ್ರಶಾಸನ ಗೈಯಲಾರಂಭಿಸಿದುದು ಕ್ರಿ. ಶ. 180ರಿಂದ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವೇದದ ಅಂಗವಾದ ಮನು ಕೌಟಿಲ್ಯರಾದೇಶಿಸಿದ ರಾಜಧರ್ಮದಿಂದ ಎಂಬುದು ಶಾಸನ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ತಾಳಗುಂದದ ಶಾಸನವು ಮಯೂರ ಶರ್ಮನ ವಂಶ್ಯಾಗನಾದ ಕಾಕುಸ್ಥವರ್ಮ ಶಾಂತಿವರ್ಮರದು. ಅದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. 450, ಬರೋಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ "The Abiras ಆಭೀರರು" ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನು ಆಭೀರರ ಅರಸ ಶಕ ಸ್ಥಾಪಕ ನಾಗಲು ಕ್ರಿ. ಶ. 150ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನನ್ನು ಸಾಮಂತ-ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇದನ್ನರಿತು ಮಯೂರ ಶರ್ಮನು ಮಯೂರ ವರ್ಮನಾಗಲು "ಶಸ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಜಾತಿ ಭಿರ್ಗ್ರಾಹ್ಯಂ" ಎಂದು ಮನುವು ತನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯ 8ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ (ಪರಶುರಾಮನಂತೆ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿಯೂ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಗರ್ವಿಷ್ಠ ಪಲ್ಲವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಬನವಾಸಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿದನು. ವೀರಸೇನನು ಅವನ ತಂದೆಯಲ್ಲ ಗುರು; ಅವನು 'ಸೇನ', ಶರ್ಮನಲ್ಲ. ಅವನಿಂದ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. 210ರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ-ಕನ್ನಡ ದಿಂದ ಏರಿಸಿದನು. ಅಂದಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಹು ಉದಾರ; ಆದಕ್ಕೂ ಇಂದಿನ Imperialism ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವದ ಅನುದಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅಶೋಕನ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ನಿದರ್ಶನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಮಯೂರ, ಕಂಗ (ಸ್ಕಂದ), ಭಗೀರಥ, ರಘು, ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ, ಶಾಂತಿ, ಕುಮಾರ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಮಾದಿ 17 ಅರಸರು ಬೆಳೆಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಎಂಥ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದು? ಅದು ಮಯೂರ ಶರ್ಮನ ಗೋತ್ರಾನುಸಾರವಾದದ್ದು, ಆವನು ಹಾರಿತೀ ಪುತ್ರನೆನ್ನಿಸಿದ ಮಾನವರ್ಷಿಯ ಗೋತ್ರದವನು. “ಯಜ್ಞಾವಭೃತ ಪುಣ್ಯಾಂಬುನಿಯತ ಅಭಿಷೇಕಾರ್ದ್ರ ಮೂರ್ಧಜನು; ಪ್ರವಚನಾವಗಾಹ ನಿಷ್ಣಾತನು; ವಿಧಿವತ್ ಸಮಿಂದಾಗ್ನಿ ಸೋಮಪನು; ಪ್ರಣವಪೂರ್ವ ಷಡ್ವಿದಾಧ್ಯಯನ ಅನವರ್ಷ್ಗ ಮಾನಾಂತರಾಲಯನು; ಅಕೃಶ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಹೋಮೇಷ್ಟಿ ಪಶುಪಾರ್ವಣ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪೌಷ್ಟಿಕನು; ಅತಿಥಿ ನಿತ್ಯ ಸಂಶ್ರಿತಾವ ಪಥ ಸಮನಂತರಯಾತ್ರಾವಂಧ್ಯ ನೈತ್ಯಕನು: ಶ್ರುತ ಶಿಲ ಶೌಚಾದ್ಯಲಂಕೃತನು; ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಿಯು ಗುರಿಯುಳ್ಳವನು. ಆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲವರ ಅರಸ ತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡದುದರಿಂದ ಕುಶ ಸಮಿದ್ ದೃಷತ್ ಸ್ರುಕ್ ಆಜ್ಯ ಚರುಗ್ರಹಣಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಗೈ-ಯಿಂದ ದೀಪ್ತಿಮತ್ತಾದ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬದ್ಧನಾದಅವನು ಕ್ಷತ್ರಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯತಗಗಳಲ್ಲಾತನ ಮತ ಸ್ಕಂದಮತ.

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಮಯೂರನು ತನ್ನ ವಂಶಜರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿ: “ತನಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು; ಬಡವರಲ್ಲಿ ದಯೆ ದೋರುವುದು; ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ (ಪಂಕ್ತಿ ಭೇದ ಮಾಡದೆ) ಪ್ರಜಾಹಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು; ಸ್ಥಾನಹೀನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸ್ಥಾನ-ಕೊಡುವುದು, ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ (ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾರ್ಥಸಹಿತ ವೇದವೋದಿದವರಿಗೆ) ಅವರ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಧನಾದಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದು; ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಿಕೆಯೇ ಭೂಷಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಸತ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನರನ್ನೇ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು,”

ಕದಂಬ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಅನಂತರ ಬಂದ ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಕಳಚುರ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳರಲ್ಲದೆ ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶ್ವರರೂ, ಮಹೀಶೂರ ಪುರವರಾಧೀಶರೂ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈದಿಕ ಹಿಂದೂ-ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳೂ (ಬೌದ್ಧ, ಜೈನಾದಿ, ವೀರಶೈವಾಂತ್ರ) ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಳಿದ ಶಾಶ್ವತ ಧರ್ಮಗಳಾದ ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯಃ, ಶಾಂತ್ರ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ತಾವೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪಾಲಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಿದರು, ಇದಕ್ಕೆ ಕದಂಬವೇ ಮೂಲ ಎಂಬುದು ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲವೇ?

ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ

ಭಾರತೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯರತ್ನ, ಶಿರಸಿ, ಉ. ಕ.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಕನ್ನಡ, ಆಂಗ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಂತಹ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವಿನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಉಳ್ಳ ಮಹೋನ್ನತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ, ವಯೋವೃದ್ಧರೂ, ಆಳವಾದ ಅನುಭವಿಗಳೂ, ಅಗಾಧ ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಪ್ರೊ॥ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರರಂತವರು ಅಪೂರ್ವವೆಂದರೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸತ್ಯ.

ಶ್ರೀಯುತರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಹೇಗೆ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದಂತಹ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನವೋ ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸತ್ಕೃತಿಗಳು ಅಭ್ಯಸನೀಯ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯವಸಾಯಯೋಗ್ಯ ಬೇಕಾದಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡವುಗಳು.

ಈ ಸದುಕ್ತಿಗೆ ಸಜೀವ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಈ 'ಮಯೂರ ಶರ್ಮ'ನೆಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ. ಗಾತ್ರದಿಂದ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೋಘವಾದ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಈ ಕೃತಿರತ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಯುಗಪುರುಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸದವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರೊ॥ ಬಿ. ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರರಿಗೆ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೈದ ಯುಗಪುರುಷ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೆ, ಹೊದಿಕೆಯ ಪುಟದ ಅಂದಚೆಂದ ಹೆಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಆರ್. ಕೆ. ದೇವಾಡಿಗಾರರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಾರ್ದಿಕ ಚಿರಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ,
19-12-1988

ಕೊಡೆತ್ತೂರು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಉಡುಪ,
ಪ್ರಕಾಶಕ/ಸಂಪಾದಕ.

ಮಯೂರ ವಿಜಯ

(ನಾ ಟ ಕ)

ದೃಶ್ಯ–೧

ನಾಂದಿ ಪದ್ಯ

ಮೇಳಗಾನ (ಸಾಂಗತ್ಯ) ತ್ರಿಪಟ ತಾಳ

ಪೂಗಿ ಫಲಗಳಿಗೆ। ನಾಗವಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ
ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ। ಎಲ್ಲಾ ಫಲಗಳಿಗೆ
ಸಾಗು ಮಾಡುವ ಕರಿ। ಮೆಣಸು ಬಾಳೆಗಳಿಗೆ
ರಾಗಿ ಭತ್ತಗಳಿಗೆ। ರಸದಾಳಿಗೆ
ಮಾವಿಗೆ ಹಲಸಿಗೆ। ತಾಳೆ ತೆಂಗುಗಳಿಗೆ
ಸಾವಿರದರಿ ಪುಷ್ಪ ಬಕುಳಗಳ
ಸಾವಿರ ಜಾತಿಯ। ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ
ಹೂವಿನ ತರುಲತಾ ವನಗಳಿಗೆ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮಲೆಯ ಪು। ತ್ರಿಯರಾದವರ ದೇಶ-
ರಾವತಿ ಶಾಲ್ಮಲಿ ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ
ದೂಹ್ಯಮಾನ ಶ್ರೀಯು। ತುಂಗಭದ್ರೆ ದಂಡಾ-
ವತಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳಿಗೆ
ಕೊಲ್ಲೂರು ಗೋಕರ್ಣ। ತಾಳಗುಂದಗಳಿಗೆ
ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಗೆ ಬನವಸೆ ಗುಡಿಗೆ
ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ। ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಬಹುಲಿಂಗಸಿಗೆ

ತ್ರವರಾಯರ್ಗೆ ಕಾಂತಳೆ! ಮೂಲ ಕನ್ನಡ ತಳ
ಕೊಂತಣ ಕೊಂಕಣ ಪಡುಗಡಲ
ಸಪ್ತ ಗನಸಂಗಳೆಲ್ಲ! ಘನಿಸಿ ಮೂರ್ತೀಭೂತ
ಅಹಿಖಂಡ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಹಸಿರು ನೇಲಿ
ಆದಿ ನಾರಾಯಣ! ಮಧು ಕೈಟಭರ ಜನ-
ಬಾಧೆಯ ನೀಗಿಸಿದ ಯೋಗ ಮುಗಿದಿರೆ
ಭಾರ್ಗವ ರಾಮ! ದಾ! ವರ್ಗದರ ಮೆಟ್ಟುವ ಧೀರ
ರಾಘವಗಿನ್ನೆಂದು ನುಡಿದೆಯಿದ್ದರೆ
ಮೇಧಾವಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಂದೆಯಾಳಿದ
ಕುಪಟೂರ ದ್ವಾಪರವನು ಮುಗಿಸಿದೆ
ಕಂದಕ್ಕೆ ಮುಡಿಯಾವ ಚಂದನ ಗಿಡಿಯಾದ
ಸುಂದರ ಸಹ್ಯಕೆ ಮೇಡಿಯಾದ
ಚಂದಕ್ಕೆ ಚೆಂದವ ಸೂಡುವ ನಾಡಲ್ಲಿ
ಅಂದು ತೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಕಲಿಯುಗ ಕದ!

ದೃಶ್ಯ–೨

[ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಪಾಠಶಾಲೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ವಟುಗಳು ಆಚೆ ಈಚೆ (ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ) ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ನಡುವೆ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾಸನ ಗುರುಗಳಿಗಾಗಿ (ಅಧ್ಯಾಪಕರು) ಇದೆ.]

ಮಯೂರಶರ್ಮ : ಏಲೋ ರಾಮಶರ್ಮ, ನಮ್ಮ ಅಗ್ನಿದೇವರಿತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲಿರಿ,

ರಾಮಶರ್ಮ : ಹೌದು ಗುರುಗಳು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಿರಿ.

[ಎಲ್ಲ ವಟುಗಳೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ]

ಎಲ್ಲ ವಟುಗಳೂ : (ಏಕ ಕಂಠದಿಂದ) ತ್ರಿಗೋತ್ರಪ್ರಖ್ಯ ಕದಂಬಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿ ಪಿನಾಕಿನಃ। ವಂದೇ ಮಹೀಪ ಹಾವೀರಂ ಕುಂತಳ ದ್ರೋಣ ಪೌರುಷಂ॥

ವಿಷ್ಣು ಸ್ಕಂದ ಚಟುಕುಲಾನಂದ ಶಾತಕರ್ಣಿ ಮಹಾರಾಜಾಶ್ರಿತ ರಾಜಪುರೋಹಿತ ವಿದ್ಯಾವಾಚಸ್ಪತಿ ಗುರುಚರಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ॥

(ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ)

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುವ ಆಚಾರ್ಯರ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ವೀರಶರ್ಮ : ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. (ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ) ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿರಿ.

ಶಿಷ್ಯರು : [ಏಕಕಂಠ, ಏಕಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ]

ಓಂ ಅಸತೋಮಾ ಸದ್ಗಮಯ ।
ತಮಸೋಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ ।
ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾ ಅಮೃತಂಗಮಯ ।
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಿ ಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವ ಮೃತ್ವಿಜಂ

ಹೋತಾರಂ ರತ್ನ ಧಾತಮಂ ॥

ಅಗ್ನಿಃ ಪೂರ್ವೇ ಭಿರ್ ಋಷಿಭಿರೀಡ್ಯೋ

ನೂತ ನೈರುತ

ಸದೇವಾ ಏಹ ವಕ್ಷತಿ ॥

ಅಗ್ನಿನಾ ರಯಿಂ ವಶ್ನವತ್ ಪೋಷಮೇವ
ದಿವೇ ದಿವೇ ॥

ಯಶಸಂ ವೀರ ವತ್ತಮಂ ॥

ಅಗ್ನೇಯಂ ಯಜ್ಞ ಮಧ್ವರಂ
ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿ ಭೂರಸಿ

ಸ ಇದ್ದೇ ವೇಷು ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಅಗ್ನಿ ಹೋತಾ ಕವಿಕ್ರತುಃ ಸತ್ಯಶ್ಚಿತ್ರ-
-ಶ್ರವಸ್ತಮಃ
ದೇವೋ ದೇವೇಭಿರಾಗ ಮತ್ ॥

ಯದಂಗ ದಾಶುಷೇ ತ್ವಮಗ್ನೇ
ಭದ್ರಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ

ತವೇತ ತತ್ ಸತ್ಯ ಮಂಗಿರಃ ॥

ಉಪತ್ವಾಗ್ನೇ ದಿವೇ ದಿವೇ

ದೇವಾ ಪಸ್ಪರ್ಧಿಯಾ ವಯಂ

ನವೋ ಭರಂತ ಏಮಸಿ

ರಾಜಂತ ಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಗೋಪಾಮೃತಸ್ಯ

ದೀದಿವಿಂ ॥

ವರ್ಧಮಾನಂ ಸ್ವೇದಮೇ

ಸನಃ ಪಿತೇವ ಸೂನವೇSಗ್ನೇ

ಸೂಪಾಯನೋಭವ

ಸಚಸ್ವಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಓಂ ಸಹನಾವವತು । ಸಹನೌ ಭುನಕ್ತು

ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವ ಹೈ । ತೇಜಸ್ವಿನಾವ

ಧೀತಮಸ್ತು ಮಾ ವಿ ದ್ವಿ ಷಾವ ಹೈ

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥

ಮಂ ಶ : ಗುರುಗಳೇ ಇಂದು ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮನು ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಹೇಳುವದು.

ವೀ ಶ : ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಇಂದಿನ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಹೇಳು.

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ : ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಯಾಭ್ಯುದಯಂ ನೃಪ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 182 ಪ್ರಮಾದಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠೀ ಶನಿವಾರ ಪೂ:ಷಾ:ನಕ್ಷತ್ರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ ಪ:ಘಾ: ವಿಷ್ಕಂಭಯೋಗ, ವಣಿಜಾಕರಣ : ದಿವಾ ಘಟಿ 27-54 ವೃಶ್ಚಿಕ ಮಾಸದ 30ನೆ ಯ ದಿನ.

ವಿ: ಶ : ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಬೇಕು.

ಎಲ್ಲರೂ : ಗುರುರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಗುರುರ್ವಿಷ್ಣುರ್
ಗುರುಃಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹೇಶ್ವರಃ।
ಗುರುರೇವ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ।
ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀ ಗುರುವೇ ನಮಃ॥
(ವಂದಿಸುವರು)

ವೀ ಶ : ಭೋ ಭೋ ಮಾಣವಕಾ; ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚಸ್ವಿನೋ ಭೂಯಾಸ್ತ।

(ಎಲ್ಲರೂ ಏಳುವರು)

ವೀ ಶ : ಮಯೂರ

ಮ : ಗುರುದೇವ

ವಿ: ಶ : ಇಂದು ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿದರೆ ಅಪೂರ್ವ ಮಂಗಲ ಮುಹೂರ್ತ ಇರುವದು ಕಾಣುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಮ : ಗುರುದೇವ, ಅಂದರೆ ಯಾವ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ತಾವು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೀರಿ?

ವಿ: ಶ : ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?

ಮ : ಇಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿ: ಶ : ಚುಟು ಮಹಾರಾಜರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

ನಾಗಶರ್ಮ : ಹೌದು, ವಿಷ್ಣುಕುಂದ ಚುಟುಕುಲಾನಂದ ಶಾತಕರ್ಣಿ ಮಹಾರಾಜರು. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವರೇ ಆಸರಲ್ಲವೇ?

ಮ : ಅವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ರಾಜಪುರೋಹಿತರು. ಪವಿತ್ರ ವರದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಾರಾಜಿಸುವ ಈ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ದತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಉದಾರ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು.

ನಾ ಶ : ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಾರಿಧಿಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ಇದರ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೊಡುಗೈ ದೊರೆಗಳಾಗಿ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು.

ವೀ ಶ : ನಾನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರ ನಿರೂಪದಂತೆ ಹೋದವನು ನಿನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆನು.

ಮ : ಅದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷ ನಡೆಯಿತು?

ವೀ ಶ : ಚುಟು ಮಹಾರಾಜರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಮ : ಏನೆಂದು ಗುರುದೇವ?

ವೀ ಶ : ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಯಾಗಲು ತಕ್ಕವನು ನೀನೆ ಎಂದು.

ಎಲ್ಲರೂ : ಗುರುದೇವ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ಸಮಾಚಾರ. ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಯೂರಶರ್ಮನು ತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

(ಮಯೂರನು ಹರ್ಷ ಪುಳಕಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ)

ನಾ ಶ : ಗುರುದೇವ, ಯಾರ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಒಲಿದು ನರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೋ, ಯಾರ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಗುರುವಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹ ನೆಲೆಸಿದೆಯೋ ಯಾರು ನಯ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಶವವರ್ಣನೆ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಆ ಮಯೂರ ಶರ್ಮ, ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಿದ್ದಾನೆ.

ವೀ ಶ : ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಆದರೆ...

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ : ಗುರುದೇವ ಏನು...ಆದರೆ!

ವೀ ಶ : ಮಯೂರ, ನನಗೆ ಕಾಂಚೀನಗರದ ಮಹಾಘಟಿಕಾ-ಸ್ಥಾನವು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪೂಜ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜ ಕುಲಪತಿಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ವೇದೋತ್ತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಮಯೂರ : ಗುರುಗಳೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಿರಾ?

ವೀ ಶ: ಹೌದು ಅವರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದೆ.

ಮಯೂರ : ಅವರು ಏನೆಂದರು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ?

ವೀ ಶ : ಅವರು ಕೂಡಲೆ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದರು. ಅವರೂ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದೇ ನಾನೀ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯೇನು?

ಮಯೂರ : (ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಗುರುದೇವ, ತಾವು ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೂರ್ಣ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ವೇದಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನಳಿಯುಂವ ಮಹಾ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣ-ರಾದ ಗುರುಗಳು ನೀವು, ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಜ್ಜ ತಾವು. ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಮುಂಕ್ಕಣ್ಣಜ್ಜನ ಮತವೇ ನನ್ನ ಮಾತ. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ಆದರೆ...

ವೀ ಶ : ಏನಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸು ಮಗೂ, ಸಂಕೋಚ ಪಡಬೇಡ.

ಮ : ಗುರುದೇವ ತಂದೆ ಬರೆದ ಓಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತಾವು "ಚುಟು ಮಹಾರಾಜರ ದಂಡನಾಯಕರಾದಿ "ಬಂಧುಷೇಣ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಾಗ ನೀನು ಕ್ಷಾತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುವುದೂ ಅಗತ್ಯ" ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು.

ವೀ ಶ : ಮಗು, ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಕ್ಷಾತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಸು ತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಉಂಟಾಗದು,

ಮ : ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನೀವು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಣೀತ, ದಂಡನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಗರವನ್ನು ಈಸಿ ಜೈಸಿದವರು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂಪರಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಚಾಣಕ್ಯನು ರಚಿಸಿದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಕ್ಷಾತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ......

ವೀ ಶ : ಮತ್ತೇನು ಸಂದೇಹ?

ಮ : ನೀವೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾಂಚಿಗೆ ಹೊರಡುವಿರಾ?

ವೀ ಶ : ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿರಾಮ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಕ್ಷಾತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ತರಬೇತು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾ ಶ : ಹೌದು ಗುರುಗಳೇ. ಮಯೂರನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಾಕಾಶದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೆಣಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ವೇದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಷಾತ್ರವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತನಾಗುವುದರಿಂದ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಕುಂದಣವಿಟ್ಟಂತಾಗಿ ಅವನು ಮುಂದೆ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ವರೆಗಿನ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವನೆಂದು ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.

ಕೃ ಶ : ಕನ್ನಡನಾಡು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮುಂದಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಳಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಯೂರ ಶರ್ಮ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತಿ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಭರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವಂತೆ ಮೆರೆಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಲೆಂದು ಈ ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನದ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹವರ್ಷದ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇವೆ.

(ಮಯೂರ ಹರ್ಷ ಪುಳಕಿತನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ)

ವೀ ಶ : ಮಯೂರ, ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ?

ಮಯೂರ : (ಹರ್ಷ ಪುಳಕಿತನಾಗಿ) ಗುರುದೇವರಾದ ಚಿಕ್ಕಜ್ಜನವರ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣಜ್ಜನ ಅನುಗ್ರಹ, ತಂದೆಯ ಮಹದಾಶೆ, ಗೆಳೆಯರ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಲಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಹೊರಡುವುದು ಇಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ? ದೊಡ್ಡಜ್ಜನವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ರಾ ಶ : ಗುರುಗಳೇ....

ವೀ ಶ : ರಾಮಶರ್ಮ, ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ರಾ ಶ : ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದ್ದರೆ, ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ನಾನೂ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಯೂರನನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ...

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ : ಗುರುಗಳೇ...

ವೀ ಶ : ಏನು ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ?

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ : ನೀವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು ಕಾಂಚಿಯ ಮಹಾ ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ವೀ ಶ : ನಿಮಗೆ ಅಂಥ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಬೇರನ್ನು ಕೊಯ್ದೆಸೆಯಲಾರೆ. ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

ಮಯೂರ : ಗುರುದೇವ, ಈ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಾರು?

ವೀ ಶ : ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವೇದಾಂತ ಕೇಸರಿ ನಾಗಶರ್ಮನೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಈ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೇ ಲೇಖನವನ್ನೂ ಚುಟು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಏನು ನಾಗಶರ್ಮ?

ನಾ ಶ : ಗುರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಅಭಿಮಾನ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಶ್ರೀ[illegible] ಪ್ರಸಾದ

ವೀ ಶ : ಇಗೋ ಈ ಲಿಖಿತ. ಇದನ್ನು ಚುಟು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ನಾಳೆಯೇ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಕೊಡು. ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಈ ಬನವಾಸಿ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ರಾಜರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಪರಾಕನ್ನು ಹೇಳಲು ಮರೆಯಬೇಡ.

ನಾ ಶ : ಆಗಲಿ ಗುರುಗಳೇ.

(ಲೇಖನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ವೀ ಶ : ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳೊಮ್ಮೆ.

ನಾ ಶ : ದ್ವಾದಶ ಸಹಸ್ರ ಬನವಾಸಿ ಸಂಘಟಿತ ಚುಟುಕುಲಾಧಿಪತಿ ಶಿರಃ ಸೇವ್ಯಮಾನ ಪಾದ ಪದ್ಮSSS

ವಿಷ್ಣು ಸ್ಕಂದ ಚುಟುಕುಲಾನಂದ
ಶಾತಕರ್ಣಿ ಮಹಾರಾಜಾSS
ಭೋSSS ಪರಾಕು.

ವೀ ಶ : ಸೊಗಸಾಗಿ ಹೇಳುವೆ. ನಾಗಶರ್ಮ, ಚಿರಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗು.

ಎಲ್ಲರೂ : (ಏಕ ಕಂಠದಿಂದ)

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾಃ।
ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ
ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿಃ
ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ॥
ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ
ಸ್ವಸ್ತಿನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವ ದೇವಾಃ
ಸ್ವಸ್ತಿನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟ ನೇಮಿಃ
ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು॥
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥
ಓಂ ಸಹನಾ ವವತು
ಸಹನೌ ಭುನಕ್ತು

ಸಹವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ।
ತೇಜಸ್ವಿ ನಾವಧೀತ ಮಸ್ತು
ಮಾ ವಿ ದ್ವಿ ಷಾ ವ ಹೈ।
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

(ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ–೩

[ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ—ಕಂಚಿ ಮಹಾಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ]

[ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಪರಾಕು ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ವೀರಶರ್ಮ, ಮಯೂರ ಶರ್ಮ, ರಾಮಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಾಕನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೇ ಡಂಗುರದ ದನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಭಟ್ಟಂಗಿ : ಶರಚಾಪ ಮಂಡಿತ ದೋರ್ದಂಡಾಹೃತ ಶತ್ರು ಗರ್ವಸರ್ವಸ್ವSSSSSSS ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ, ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ ಪಲ್ಲವ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜಾSSS ಭೋSSSS ಪರಾಕು

ಮ : ಗುರುದೇವ ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳ ಪರಾಕು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ವೀ ಶ : ಮಹಾರಾಜರು ಆಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು।

ರಾ ಶ : ಮಹಾರಾಜರು ಯಾರು?

ವೀ ಶ : ಪಲ್ಲವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀಶ್ವರನಾದ, ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು.

ಕೃ ಶ : ಕಾಂಚೀ ನಗರವು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ?

ಮ : ಭವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆಗಳು, ಮಹಾಸೌಧಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ವಿಶಾಲವಾದ ಬೀದಿ, ವೈಭವದಿಂದ ಈ ನಗರ ನಲಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ನಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಗಡಿಗಳು ರಾರಾಜಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ

ಚೆಲುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೂದೋಟಗಳು, ಪನ್ನೀರ ಕೊಳಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ವೀ ಶ : ಕವಿಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಈ ಕಾಂಚೀ ನಗರವನ್ನೇ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ರಾ ಶ : ಗುರುಗಳೇ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಎತ್ತರವಾದ ಆ ಭವನ ಯಾವುದು?

ವೀ ಶ : ಅದೇ ನಾವು ಈಗ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿರುವ ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರ. ಇದೇ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವೆಂದೆನಿಸಿದ ಮಹಾಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನ.

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ : ಎಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನ ಗುರುಗಳೇ?

ವೀ ಶ : ಹೌದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವಟುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಊಟ ವಸತಿಯ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಯೂರ : ಅಬ್ಬ! ಎಂಥಾ ಮಹಾ ಮಂದಿರವಿದು! ಇದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲೂ ಪುಣ್ಯ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವನು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೋ ಏನೋ?

ವೀ ಶ : ಹೌದು, ಮಯೂರ ಆಚಾರ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಈ ಮಹಾ ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನದ ಕುಲಪತಿಗಳು. ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು 64 ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ವೇದ, ವೇದಾಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆ, ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಕಾವ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜನೀತಿ ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವೈದ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಅರ್ಹತೆ ಅಭಿರುಚಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ

ರಾ ಶ : ಅದೋ ಡಂಗುರ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ವೀ ಶ : ಅದನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ.

ಡಂಗುರದವ : (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) ರೂಪಕತಾಳ

ಸಾರುವೆವು ಡಂಗುರವ। ಊರೆಲ್ಲ ಕೇಳಲಿ॥
ಸಾರುವೆವು ಡಂಗುರವ ॥ಪಲ್ಲ॥
ಶ್ರೀ ಪಲ್ಲವ। ಶಿವಸ್ಕಂದ। ಮಹಾರಾಜ।
ಪರಮೇಶ್ವರ
ಸರ್ವರಾಜ। ಕುಲಶೇಖರ। ಸಾರ್ವಭೌಮ।
ಕೃಪಾಪಾರ
ಭಾರತೀಯ। ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ। ನ್ಯಾಗಸದೆ।
ತ್ತುರಕ್ಕೇರಿಸೆ
ಆರ್ಯ ವಿದ್ಯೆ। ಗಳನು ಸರ್ವ। ಮಾನವರಲಿ
ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕೆ
ಕಟ್ಟಿಸಿದ। ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಳ। ವಿಶ್ವವಿದ್ಯೆಗಳ ಸಾಗರ
ಭಟ್ಟಾರಕ। ಯತಿವರೇಣ್ಯ। ರೂಪ ದೇಶದ।
ಗೀತಾಸ್ವರ
ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ। ಬರುತ್ತಿರುವ। ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ
ಸ್ವಾಗತ
ಬಾಳಲಿ ಮನ। ಕುಲ ಧರ್ಮದ। ಗಾಳಿಯಾನುಪಿ
ರಾಡಿಸಂತ

ವೀ ಶ : ನಮಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಗೂ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿದೆ. ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಶುಭಮುಹೂರ್ತವಿದು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನೆರೆಯೋಣ

ಮ : ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಗುರುದೇವ, ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ.

ದೃಶ್ಯ-೪

[ಮಹಾ ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನದ ಕುಲಪತಿ ಆಚಾರ್ಯ ಭರದ್ವಾಜರು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಯೂರ-ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ-ಶರ್ಮರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಶರ್ಮರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ]

—ಪ್ರಾರ್ಥನೆ—

ಓಂ ಪೂರ್ಣಮದ: ಪೂರ್ಣಮಿದಂ
ಪೂರ್ಣಾತ್ ಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೇ।
ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಮಾದಾಯ
ಪೂರ್ಣಮೇವಾವ ಶಿಷ್ಯತೇ॥
ಓಂ ಈಶಾವಾಸ್ಯಂ ಇದಂ ಸರ್ವಂ
ಯಂತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ್।
ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾ:
ಮಾಗೃಧ: ಕಸ್ಯ-ಸ್ವಿದ್ಧನಂ॥
ಓಂ ಸಹನಾವವತು। ಸಹನೌ ಭುನಕ್ತು
ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ।
ತೇಜಸ್ವಿನಾವಧೀತಮಸ್ತು। ಮಾ ವಿದ್ವಿ
ಷಾವ ಹೈ। ಓಂ ಶಾಂತಿ: ಶಾಂತಿ: ಶಾಂತಿ:॥

ವೀ ಶ : ಮಯೂರ, ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿಸು.

ಮ : ಭೋ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯ, ಮಾನವ್ಯ ಗೋತ್ರೋ ಮಹಾ ಕದಂಬ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನೋ ಹಾರೀತೀ ಪುತ್ರೋ ಕದಂಬ ತ್ರಿನೇತ್ರ ಶರ್ಮಣ: ಪುತ್ರೋ ವೀರ ಶರ್ಮಣ: ಶಿಷ್ಯಶ್ಚ ಮಯೂರ ಶರ್ಮಾsಹಂ ಭವತಶ್ಚರ-ಣಾಂಬುಜ ಚಂಚರೀಕೋ ಭವಾಮಿ॥ ನನ್ನನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹ

ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಸದ್ಗುರು ವೀರಶರ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯರು : ಪ್ರಿಯ ಮಯೂರ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರು, ಕುಲ ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿವೆ. ನಿನ್ನ ವಿಖ್ಯಾತ ಗುರು ನಿನ್ನ ಕುರಿತಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತ. ನನ್ನ ಸಾದರ ಪ್ರಣಾಮಂಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹರಾದ ವೀರಶರ್ಮರು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ-ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾದ ನಿನಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಪನಿಷದ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ ವೀರಶರ್ಮರೇ, ನೀವು ಉಳಿದೆರಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಆಮೇಲೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸೋಣ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯ ಮಯೂರನಿಗೆ ಇಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ವೀ ಶ : ತಥಾಸ್ತು (ರಾಮಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು)

ಆಚಾರ್ಯರು : (ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಅದೋ ಆ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೋ.

ಮಯೂರ : (ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ಆಚಾರ್ಯರು : ಇಕೋ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ ನೀನು ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನಗೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವಂತೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಮ : (ತಲೆ ಬಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.)

ಆಚಾರ್ಯರು : ಮಯೂರ

ಮ : (ಧ್ಯಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು) ಗುರುದೇವ

ಆಚಾರ್ಯರು : ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಸ್ಥಾನ ತ್ರಯಿಗಳಾದ ಉಪನಿಷತ್ತು, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವನ್ನು ನಾವು ಇಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ.

ಮು : ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯರು : ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂತ್ರ ಇದು. (ವೇದಾಂತ ಪಾಠ) ಅಥಾ ತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ 'ಅಥ' ಎಂದರೆ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಮು : ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು ಯಾವುವು ಗುರುಗಳೇ?

ಆಚಾರ್ಯರು : ಇಹಾಮುತ್ರ ಫಲಭೋಗ ವಿರಾಗ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತು ವಿವೇಕ, ಶಮಾದಮಾದಿ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ - ಇವು. ಅತಃ ಎಂದರೆ ಇಹ-ಪರಗಳ ಸುಖಗಳು ನಶ್ವರವಾದುದರಿಂದ "ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಎಂದರೆ ನಿತ್ಯ, ಶುದ್ಧ, ಬುದ್ಧ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸರ್ವಶಕ್ತ ಎನ್ನಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಹೇತುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು "ಜಿಜ್ಞಾಸಾ" ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಮು : ಬ್ರಹ್ಮ ಎನ್ನುವದು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ ಗುರುಗಳೇ!

ಆಚಾರ್ಯರು : ಅದು ಇಂದ್ರಿಯ ಮನ ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಮೂಲಾಧಾರ ಅದನ್ನು ಕಾಣಲು ಅದೇ ಸಾಧನ. ಅನ್ಯಸಾಧನವಿಲ್ಲ.

ಮು : ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳೇ!

ಆಚಾರ್ಯರು : ಅದನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಕರೆದರೆ ಅದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಅಬ್ರಹ್ಮ ಧರ್ಮದಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯ.

ಮು : ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆಂಥದು?

ಆಚಾರ್ಯರು : ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ, ಬೇಕಾದಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮ ಲೀನನಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೇ

ಜಗತ್ತಿನ ಆದರ್ಶನಾಯಕ, ಅವನ ಯೋಗ್ಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.

ಮಂ : ಇದರ ಅರಿವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಆಚಾರ್ಯರು : ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾ ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾಪರಃ—ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವು ಸತ್ಯ. ಜಗತ್ತು ಅಸತ್ಯ. ಮಾಯೆ, ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರು ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಂ : ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ ನನಗೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದು ಕೇವಲ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಗುರುಗಳೇ!

ಆಚಾರ್ಯರು : ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕೌಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಸಿಧ್ಯತಿ!

ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸದಾ ಇದರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಇರು;ಸಾಧ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಪಡೆ—ಸಾಕು ಇಂದಿಗೆ ಈಗ ಸಾಯಂಕಾಲ-ವಾಯಿತು. ಅವಮಾನೆಯು ತನ್ನ ತುತ್ತೂರಿ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ತೆರಳೋಣ.

(ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ದೃಶ್ಯ—೫

(ಮಹಾರಾಜ ಪಲ್ಲವ ಶಿವಸ್ಕಂದ ವರ್ಮನು ದಿನವೂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ. ರಾಮ ಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಮಯೂರ : (ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆರೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಯನ್ನು ಕಂಡು) ಆಹಾ! ಎಂಥಾ ಚಂದವಾದ ಕುದುರೆಯಿದು! ಸುಲಕ್ಷಣ

ಸಂಪನ್ನವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳುತ್ತದೆ, ಓಹೋ ಅಲ್ಲೇ ಕುದುರೆ ಕಾಸ್ತಾರನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಏ, ಯಾರಯ್ಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಯಾರು? ಏನು? ಏಕೆ?

ಮಯೂರ : ನೀನು ಆ ಕುದುರೆಯ ಕಾಸ್ತಾರನೇನಯ್ಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಹೌದು, ಏನಾಗಬೇಕಿತ್ತು?

ಮಯೂರ : ಆ ಕುದುರೆ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದೆ.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಹಾಗೋ? ನೀವು ಯಾರು?

(ರಾಮ ಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಆಗಲೇ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಮಯೂರ : ನಾವು ಇದೇ ಕಾಂಚೀನಗರದ ಮಹಾಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಟುಗಳು.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಓಹೋ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೋ? ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ.

ಮ : ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಧನ್ಯನಾದೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಕುದುರೆ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿರಿ. ಇದು ನಮ್ಮ ಪಲ್ಲವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮರ ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆ

ರಾ ಶ : ಯಾವ ಯಜ್ಞ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಸದ್ಯವೇ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವು ನಡೆಯಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತರಿಸಿದ ಕುದುರೆಯಿದು.

ಕೃ ಶ : ಇಂಥ ಚಂದವಾದ ಕುದುರೆಯು ಎಲ್ಲಿಸಿಕ್ಕಿತು? ನೀನೇ ತಂದೆಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ರಹಸ್ಯಾಧಿಕೃತರು ಹುಡುಕಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮ : ಈ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಕುದುರೆಯು ಕಾಸ್ತಾರನದಾಗುವುದೂ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವೇ ಸರಿ.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಕುದುರೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನರಿಯುವ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮ : ನೀನು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಒಂದು ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವೆಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ಮ : ಒಮ್ಮೆ ಈ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬಾಸೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಸ್ವಾಮಿ, ಇದು ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆಯಲ್ಲವೇ?

ಮ : ಇನ್ನೂ ಇದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಮಹಾರಾಜರು ಕಂಡರೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಮ : ಈಗೆಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರು ಬರುತ್ತಾರೆ? ನಾನು ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಸ್ತಾರ : ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡಿ. ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿದರೆ ಅನ್ನಾನಗತಿಕರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದಂತೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಡ ಕಾಸ್ತಾರನ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಲೋಪಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಾ ಶ : ಮಯೂರ, ನಿನಗಾದರೂ ಏಕೆ ಅಷ್ಟು ಆಸೆ? ಆ ಬಡಪಾಯಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡಬೇಡ.

ಕೃ ಶ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಟುಗಳಿಗೇಕೆ ಕುದುರೆಯ ಉಸಾಬರಿ?

ಮ : (ಖಿನ್ನನಾಗಿ) (ಸ್ನೇಹಿತರ ಮಾತನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ) ಏನಯ್ಯಾ ಕಾಸ್ತಾರ? ಒಮ್ಮೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವೆಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : (ಆತಂಕದಿಂದ) ನಿಮ್ಮ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಏರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಕುದುರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

ರಾ ಶ : ಮಯೂರ, ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ತಲೆಗೆ ಬಂದರೆ ನಾವೇನು ಜವಾಬ್ದಾರರಲ್ಲ!

ಕೃ ಶ : ಆಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ನಾವೇನು ಕೇಳುವವರಲ್ಲ.

ಮ : ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಕುದುರೆ ಏರಿದರೆ ಯಾರಪ್ಪನ ಗಂಟು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ?

ಭಟ್ಟಂಗಿ : ಸರ್ವಧರ್ಮ ಮತ ಪಂಥ ಪಕ್ಷ ಸಮಾನ ಪೋಷಣ! ಚಾತುರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ವಿವೇಕ ರತ್ನಾಕರಾSSSSSS ಭೋSSSSS ಪರಾಕ್! ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ ಪಲ್ಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ದಾರಿ ಬಿಡಿ, ದಾರಿ ಬಿಡಿ.

[ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಡುವೆ ರಾಜ ಹಿಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ.]

ಶಿವಸ್ಕಂದ : (ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಯಾರಯ್ಯಾ ಅವನು? ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಕ್ಕೆಂದು ತಂದ ಕುದುರೆಯಲ್ಲವೇ ಅದು? ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ? ಕಾಸ್ತಾರನೆಲ್ಲಿ? ಅವರನ್ನೂ ಕಾಸ್ತಾರನನ್ನೂ ಎಳೆದು ತನ್ನಿರಿ.

[ಸೈನಿಕರು ಹೋಗಿ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ತರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಕಾಸ್ತಾರನು ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ,]

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ನೀವು ಯಾರು? ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಕ್ಕೆಂದು ತಂದ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಲು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದವರಾರು?

ರಾ ಶ : ಮಹಾ ಪ್ರಭೋ, ನಾವು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ರ ಹೋದವರಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದವನು
(ಮಯೂರನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಕೃ ಶ : ನಾವು ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿ-ದವನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ,

(ಮಯೂರನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಂತ್ರ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರರಂತೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯದೆ ರಾಜಾಶ್ವವನ್ನೇರುವುದು ಧರ್ಮವೇ?

ಮ ; ಮಹಾರಾಜ, ನಾನೇನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದು ನಿಜ;ನನಗೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕುದುರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಪೂಜೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಸ್ತಾರನನ್ನ ಕೇಳಿಯೇ ಹತ್ತಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು

ಕಾಸ್ತಾರ : ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭೋ, ಈ ವಟು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದನು.

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ನೀನೇನು ಕೈಗೆ ಬಳೆತೊಟ್ಟಿರುವೆಯಾ?

ಕಾಸ್ತಾರ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟರೇನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಹೆದರಿದೆನು.

ಮಯೂರ : ನಾನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿಯೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಲಿಲ್ಲವೇ? ಬೇಕಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ (ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣರ ಕಡೆ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ)

ರಾ ಶ : ಪ್ರಭೋ ಕಾಸ್ತಾರನನ್ನು ಕೇಳಿ ಏರಿದ್ದು ನಿಜ.

ಕೃ ಶ : ಪ್ರಭೋ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೇ ಏರಿದ್ದು ನಿಜ.

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅಸಮಾನೆಯ ಚಾಕರರ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸುವೆಯಾ? ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ?

ಮ : ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೀರಶರ್ಮರ ಪಟ್ಟದ ಶಿಷ್ಯ, ಕದಂಬ ಶಿವಸ್ಕಂದ ಶರ್ಮರ ಪುತ್ರ. ಕಾಂಚಿ ಮಹಾಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನದ ಕುಲಪತಿ ಆಚಾರ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಶಿಷ್ಯ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯ

ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರರ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಶವೂ ಅಸತ್ಯವಿಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಆಡಿಯೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

ಶಿವಸ್ಕಂದ : (ತುಚ್ಛವಾಗಿ) ನನಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜಾಣನಿರುವೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಗರ್ವ ಇರಕೂಡದು. ಯಾರೆದುರಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತೇ? ನೀನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಚೌಕಿಯವರನ್ನು ಈಡು ಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ಆಡಿದ ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಕುಲವನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಕೊಟ್ಟು ವಂಶವನ್ನು ಗುರುಕುಲವನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ನೂಕುತ್ತಿರುವೆ.

ಮ : ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ತಾವು ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಗಳು. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ದೀಕ್ಷಿತನಾದ ವಟು. ನಾನು ತಲೆ ಹೋದರೂ ಸುಳ್ಳಾಡಲಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳ್ಳಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. (ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಕದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು.

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ನನಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುವೆಯೂ ಮೂರ್ಖ, ಉದ್ಧಟ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ಕೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿತ್ತ ಜೀವಿತಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ನನಗೇ ವಿವೇಕ ಹೇಳುವೆಯಾ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ವಿನಯ ಶೂನ್ಯ ಪಶು. ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕುಲವಿರಬೇಕು.

ಮ : (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಮಹಾರಾಜ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀವು ನನ್ನ ಕುಲಶೀಲವನ್ನೇ ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದಿ. ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಧೀನವೆಂದೆ. ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಏನೆಂದಿದೆ? ಶಸ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಜಾತಿ ಭಿರ್ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ವೈಶ್ಯರೂ ಕ್ಷಾತ್ರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದಲ್ಲವೇ? ಇದೋ ನೀವು ತಿಳಿದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಧಿಗ್ಬಲಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಬಲಂ, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋ ಬಲಂ ಬಲಂ.

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ಎಳೆದು ಹಾಕಿರಿ ಅವನನ್ನು

ಭಟರು : (ಮಯೂರನನ್ನು ಎಳೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಮಯೂರ : (ಬುಸುಗುಡುತ್ತ) ಎಲೋ ಮದಾಂಧನಾದ ರಾಜನೇ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನ ದುರಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ನಾನು ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದರ ಜಲ, ಗಾಳಿ, ಅನ್ನವನ್ನುಂಡದ್ದು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕದಂಬ ಶಿವಸ್ಕಂದನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಣೀತ ದಂಡನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ವೀರಶರ್ಮ ರಿಂದ ಕಲಿತು ಅವರ ಪರಂಪರಾಧರ್ಮ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆ ಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಹೌದಾಗಿದ್ದರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಪರಶುರಾಮ 21 ಸಲ ಭೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮೂಲ ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಹಿಂಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಯೂರ ಶರ್ಮನಲ್ಲ.

ಭಟರು : (ಅವನನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ಶಿವಸ್ಕಂದ : ಆ ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ, ಅದೇನು ಮಾಡೀತು? ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ ಅತ್ತರೆ ಕಪಾಳಮೋಕ್ಷವಾದೀತು. ನಡೆಯಿರಿ ಪೂಜೆಗೆ ತಡವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ಮ : (ಆ ಕಡೆಗೇ ನೋಡಿ) ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗ. ಅದೇನು ಮಾಡೀತು ...ಗುರುಗಳಿಂದ ಕಪಾಳಮೋಕ್ಷವಾದೀತು (ಕಟ ಕಟನೆ ಹಲ್ಲು ಮಸೆದು) ಅಲ್ಲವೇ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಿಂದೆ ಮಾಡಿ ಅಪಮಾನ ಪಡಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಯನ್ನು ಆ ಶಿವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೇ? ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಿರುಗಿ ಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶಕ್ಕೇ ಅಪಮಾನವೆಸಗುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಕೃತಘ್ನ.

ರಾ ಶ : ಹೋಗಲಿ,ಬಿಡು ಮಯೂರ, ಬಡವನ ಕೋಪ ದವಡೆಗೆ ಕೇಡಂತೆ.

ಕೃ ಶ : ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಬಾರದು ಮಯೂರ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದವರು ದರ್ಪ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇದೆಯೇ?

ಮ : ಥೂ—ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಗಳೇ, ತುತ್ತು ಕೂಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಬದುಕಿರುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ? ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯವಾದ ಬಾಳಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ತಿರುಪೆ ಬೇಡಿ ತಿನ್ನಿ. ನಾನು ಈ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಲಾರೆ.

ರಾ ಶ : ಅದು ಹೇಗೆ?

ಮ : ಶಾಪಾದಪಿ, ಶರಾದಪಿ.

ಕೃ ಶ : ನಿನ್ನ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯವೇನು?

ಮ : ನಾನು ಇಂದೇ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿ ಈ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ಹುಡುಕಲು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಇರಿ.

ರಾ ಶ : ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಕೃ ಶ : ನಾನೂ ಅಷ್ಟೇ.

ಮ : ಬೇಡ, ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಮ್ಮ ಬೇಹುಗಾರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರು. ರಾಮಶರ್ಮ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬರಲಿ. ನಾನು ಆಗಾಗ ವೇಷಾಂತರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃ ಶ : ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನನ್ನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬೇಡ.

ಮ : ಇಲ್ಲ ನೀನೂ ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿ ಯಾಗಬೇಡ.

ಕೃ ಶ : ಸರ್ವಥಾ ಆಗಲಾರೆ. ಈ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಮ : ಧನ್ಯನಾದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳಾದ ವೀರಶರ್ಮರನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂದಿನ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

[ತೆರೆ ಬೀಳುವದು]

ದೃಶ್ಯ–೬

(ಅರಣ್ಯ)

[ಶ್ರೀಪರ್ವತದ ಘೋರಾರಣ್ಯ. ಹುಲಿ, ಕರಡಿ, ಸೀಳುನಾಯಿ–ಮುಂತಾದ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳ ಗರ್ಜನೆ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ. ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರ್ಣ ಕುಟೀರ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಯೂರಶರ್ಮ, ವೀರಶರ್ಮರು ವೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಡಪಡೆಯ ಒಡೆಯರು.]

ವೀ ಶ: ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಪಡೆಯೊಡೆಯರೇ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳೇ, ಶೂರರೇ, ನೀವು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರ ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು. ಊರು ಕಾಡಾದಾಗ ಕಾಡು ಊರಾಗಬೇಕು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನರು. ಅವರು ಧರ್ಮಪಾಲನೆ ಮಾಡದೆ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಅರಾಜಕತೆಗೆಡೆಗೊಟ್ಟಾಗ, ರಾಜ್ಯಶೋಷಣೆಗವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಜ್ಜನರನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿದಾಗ ದೀನದಲಿತ ದರಿದ್ರರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದಾಗ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ದ್ರೋಹ, ಪರಪೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದಾಗ, ಅಧರ್ಮವು ನೆಲೆವಾಸವಾದಾಗ, ಪರಶುರಾಮನು ಮದಾಂಧನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನೂ ಅವನ 21 ತಲೆಮಾರುಗಳ ಅರಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀರಾಮನಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜರು ಹುಟ್ಟುವಂತಾದದ್ದು. ಅಂದಿನಂತೆಯೇ

ಇಂದೂ ಪಲ್ಲವೇಂದ್ರನು ಪಾಲಿತ ಮಯೂರನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿದ್ದು ಸಾಂಕೇತಿಕ. ಅಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲವೇ? ಇದು ಕ್ಷಮ್ಯವೇ?

ಬೇಡ : ಗುರುಗೋಳೇ, ಅಕ್ಷಮ್ಯ. ಎಂದೆಂದೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯ. ನಾವಿನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರೋಕಿಲ್ಲ. ನಾವೇನ ಹೆಂಬೇಡಿಗೋಳಲ್ಲ; ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವ ಕೊಡತೇವ್. ಸಾಮಿ, ತಮ್ಮ ಪಾದದಾಣೆ. ಅಪ್ಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾವು ಬಿಡಾಂಗಿಲ್ಲ. ಆ ಪಲ್ಲವೇಂದ್ರನ ಸೇನೆ ಆದೇಟ್ ಇರತಾವ್ ನೋಡತೇವ್. ಬೇಡರು ಜದ್ದ ಕೊಟಿಯಾದ್ದ. ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ್ ಮಾಡತೇವ್; ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಯೂರಪ್ಪನೋರು ಅಂದ ಹಾಗೇ ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾ ಮುತ್ತಾನಾಗೀನ್ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆಲ್ಲ ಲೂಟಿ ಮಾಡಾಕ್ ಹೊಂಟೇವ್. ಬೇಹುಗಾರಿ ನಡ್ಸತಾರ್ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿತಾರ್. ದೇವರಂತ ಮಯೂರಪ್ಪನೋರ್ಗೆ ನಾವ್ ಸೇವಕರು ಆಗೇವ್. ಏರ್ಗಖಂಡ ಪಲ್ಲ ಪೋರ್ ಸೇನದಾಕ್ಸರಿಗೇ ಈಟಿ, ಬಲ್ಲೆ, ರುಚಿ ತೋರ್ಸತೇವ್. ನೆಲ ಬಗ್ದ ಹಂದಿ ಸೀಳದಾಂಗ ಸೀಳತೇವ್. ಸುಲ್ಗೆ ಮಾಡ್ತೇವ್, ಕಾಡತೇವ್. ಅವರ ಮಂದ ಇಳ್ಸತೇವ್.

ಮಯೂರ : ಧರ್ಮಸೇವಕರಾದ ಬೇಡ ಗೆಳೆಯರೇ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಋಣಿ. ನಿಮಗಿರುವ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ವಿವೇಕವು ಪಲ್ಲವೇಂದ್ರ-ನಿಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ದುಷ್ಟ ರಕ್ಕಸ ಸರಕಾರ ಇಂದು ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಲಂಚಗಳಿಂದ ಐಷಾರಾಮದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸರದಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೈದೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. "ಹೇಳುವುದು ಕಾಶೀಖಂಡ. ತಿನ್ನುವುದು ಮಶೀಕಂಡ" ಎಂಬ ದಂಡನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಪ್ತ ವಧೆ, ಹಗಲು ದರೋಡೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಡವರನ್ನು ಗುಲಾಮರಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದರ, ಕರ, ಕಂದಾಯಗಳು ಆಕಾಶ-ದೆತ್ತರಕ್ಕೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಅಹನ್ಯಹನಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಕೂಡಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನೆಲ, ಈ ನೀರು, ಈ ಗಾಳಿ ಎಂದೆಂದೂ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಸಹಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ,

ನರ್ಮದೆ, ಗೋದಾವರಿಗಳಿಂದ ಶರಾವತಿ, ಕಾವೇರಿವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನ ಇನ್ನೂ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲಾರರು. ನೀವು ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರು. ಕೂಟಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀಣರು. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ನಿಸರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳು. ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ನಿಮಗೆ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ ಇತರೇ ಆಯುಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮದು ಕನ್ನಡದ ಕೆಚ್ಚು. ನೀವು ನನ್ನ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈಗಳು. ಈಗಾಗಲೇ ನೀವು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಪಲ್ಲವರ ಎದೆಯನ್ನು ನಡುಗಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ನಿಮ್ಮ ಜನರಂತೆ ಕೋಲ್ ಮಾವನ ವೇಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಚರಿಸಿ ಬೇಹುಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ತಡಬೇಡ. ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೂಟಯುದ್ಧದ ಮೊದಲ ಅಂಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸೋಣ. ಪಲ್ಲವರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಿಂಹದಂತೆ ಮೀರಿದು ಮುಕ್ಕೋಣ.

ಬೇಡರು : ನಾಯಕರೇ, ಒಡೆಯರೇ, ಗುರುಗೊಳೇ, ನಿಮ್ಮಾತ್ತಿಗ್ ಎರಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಾವ್ ಬ್ಯಾಟೆ ಪ್ರಾಣಿ ಅದಾವ ಮುಂಗ, ಕರಡಿ ನಾಯಿ ಅವೂ ಹೆದರಡತಾವ್. ದೆವ್ವದಂತ ದಂಡು ನಮ್ಮಗದಾವ್, ಹೊರಡತಾವ್. ಎ ಲೆ ಲೆ ಲೆ ಲೆ SSSS ಬಲ್ಲೆ, ಬಲ್ಲೆ, ಬಲ್ಲೆ, ಬಲ್ಲೇ… SSSS ದೊಡ್ಡಯ್ಯ, ಗಿಡ್ಡಯ್ಯ, ಎದ್ದಯ್ಯ SSSS, ಗೇಣಯ್ಯ-ಬೆಳ್ಳಯ್ಯ, ಬ್ಯಾಟಯ್ಯ, ಮಾದಯ್ಯ SSSS ಈಟಿ, ಬಲ್ಲೆ, ಭರ್ಚಿ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ತರಬೇಕಲೇ SSSS ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿ, ಕವಣೆ, ದೊಣ್ಣೆ ತಾರಲೇ SSSS. ಹೊಂಡಿ, ಹೊಂಡಿ, ಹೊಂಡಿ SSSS

ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಂಗೀತ (ರೂಪಕ ತಾಳ)

ಹೊರಟೆವಿದೊ । ಹೊರಟೆವಿದೋ !
ವೀರ ಬೇಡ । ಪ್ರೊಡೆಯಿದೋ । ಹೊರಟೆವು ॥
ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ । ಕತ್ತಿ ಈಟಿ । ಭರ್ಜಿಗಳನು ತನ್ನಿರೋ

ಕವಣೆ ಹಗ್ಗ । ದೊಣ್ಣೆ ಕಲ್ಲು । ಗಳನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನಿರೋ
ಬೆಂಕಿಯಿಸಲು । ಪಂದಿಗಳ । ಹೊತ್ತಿಸಿ ಬಡತಂದು
ಸೇನಾಂಗಳನು । ವಂಚಿದ ಕೆರದು । ಬತ್ತಿಸಿ ಬಿಡಲೆಂದು
ಸಮಿವಾರ । ಕಣ್ಣಪಗಳು । ಬರಿದು ಮಾಡಿರೆಳಿರಿ
ಡೊಳ್ಳು ಹೊಡೆತ್ತೆ । ಮೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆ । ಬಿಡು ಒನೆಪ ಲೇಳಿರಿ ॥

ಏಕತಾಳ

ಜಯು ದಕ್ಷಿಣಾಪಥ ಮಹಾದೇವಪ್ಪನಿಗೆ
ಜಯು ಬನವಾಸಿಯು ಹುಲಿರಾಯನಿಗೆ
ಜಯು ಕನ್ನಡ ಬೇಡರ ಮನೆ ದೇವನಿಗೆ
ಜಯು ನೆತ್ತರ ಬಲಿ ಕನ್ನಡಪ್ಪನಿಗೆ!
(ತೆರೆಯು ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ಕೋಲಾಹಲ ಧ್ವನಿ)

ದೃಶ್ಯ–೭

(ಪಲ್ಲವೇಂದ್ರನ ಸೈನಿಕರು ಅಂತಪಾಲರು ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಅಂತಪಾಲ : (ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ) ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟುವ ತನಕ ಜೀವದ ಭರವಸೆ ಇದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಭಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಮುಖತೋರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಏನೋ ಆಗಲಿ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕರು ಮಡಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಅಪ್ಪಣೆ ಆದಂತೆ ಮಾಡುವದು (ಹೋಗುವನು)

(ಮಂತ್ರಿಯು ನಗರ ಸಂಚಾರ ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು)

ಮಹಾಮಂತ್ರಿ : ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಟಿಯೋಧರ ಕಾಟ, ಉಪಟಳ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಲೂಟಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿದೆ. ಧರ್ಮ ಹೋಗಿ ಅಧರ್ಮವೇ ಜಾಗೃತವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳೂ ತಲೆಬಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ನಾನು ಸಂಚಾರ ಕೈಕೊಂಡು

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉಂಟಾಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡುವುದು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ರಾಜ ಉದಾಸೀನನಾಗಿ ಅಧರ್ಮದತ್ತ ಒಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾಮಂತ್ರಿಯು ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಓ! ಅದಾರು ಓಡುತ್ತಿರುವವರು? ನಮ್ಮ ಅಂತಪಾಲರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ಇತ್ತಕಡೆಗೇ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏನೋ ವಿಶೇಷ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಬರಲಿ ನೋಡೋಣ.

ಅ ಪಾ : ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯದೇ, ಆಯಿತು, (ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ನಮಸ್ಕಾರ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರಿಗೆ.

ಮ ಮ : ಅಂತಪಾಲರೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೋಟೆಯೋಧರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ ವಲ್ಲವೇ?

ಅ ಪಾ : ಹೌದು, ನಾವೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರು.

ಮ ಮ : ಏಕೆ ಭಯವಿಹ್ವಲರಾಗಿ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ಏನಾಯಿತು? ಏನು ಸಮಾಚಾರ?

ಅ ಪಾ : ಆ ಕೋಟೆಯೋಧರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕಿರಾತರು. ಅವರಿಗೆ ಜೀವದ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಮೀರಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಲು ನಾಚಿಕೆ ಪಡುತ್ತೇವೆ.

ಮ ಮ : ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನಾಯಕನಾರು?

ಅ ಪಾ : ಮಯೂರನೆಂಬ ಯುವಕನೆಂದು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದೆವು. ಅವನು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇದ್ದನಂತೆ. ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಅವನಿಗೊಮ್ಮೆ ಅಪಮಾನವಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಈಗ ಕಿರಾತರ ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮ ಮ : ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನದ ದಾವಾಗ್ನಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ತರುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಇರಲಿ. ಅವನ ಉಪಟಳವೇನು?

ಅ ಪಾ : ಸಂತ್ರಮಂತ್ರಲಿನ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲಗಳು ಅವನ ವಶವಾಗಿವೆ, ಅನೇಕ ದಂಡನಾಯಕರು ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವು ಮಾಂಡಲೀಕರೂ ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪ—ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಂ ಮಂ : (ಚಿದಂ) ಅಂತೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದಲೇ ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಳಿ, ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನೇ ಕಂಡು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣ. ಇಂಥ ಕಠಿನವಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ.

ಅಂತಪಾಲ : ಅದೇ ಸರಿ.

ಮಂ ಮಂ : ಅಯ್ಯೋ, ದುರ್ದೈವವೇ... ಮಹಾರಾಜರೂ ಇದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ! ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(ಮಹಾರಾಜ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಮಿತ ಪರಿವಾರವಿದೆ)

ಮಂ ಮಂ : (ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು) ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿ ರಾಜ, ರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಶಿವಸ್ಕಂದ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಉದ್ದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಪ್ರಣಾಮಂಗಳು.

ಅ ಪಾ : ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿ ರಾಜ ರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪಲ್ಲವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಶಿವಸ್ಕಂದ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಂಗಳು.

ಮಹಾರಾಜ : ಏನು? ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಅಂತಪಾಲರೂ ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಲ್ಲ?

ಮಂ ಮಂ : ತಾವು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬನ್ನಿ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮ ರಾ : ಈ ಅಂತಪಾಲರನ್ನು ಕಿರಾತರ ಉಪಟಳವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ ವಲ್ಲವೇ?

ಮ ಮ : ಹೌದು, ಮಹಾರಾಜ,

ಮ. ರಾ : ಏನಾಯಿತು? ಗೆದ್ದು ಬಂದಿರೇ?

ಮ. ಮ. : ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮ. ರಾ : (ಕುಪಿತನಾಗಿ) ಅಂತಪಾಲರಿಗೆ ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ? ಸೋತು ಬಂದಿರೇನು? ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇ? ಏನಾಯಿತು? ಹೇಳಿ.

ಅ. ಪ : ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಳಿದೆವು. ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಿರಾತರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೂಟಯುದ್ಧ ಹೂಡಿದ ಮಯೂರ ಶರ್ಮ ಅಸಾಮಾನ್ಯನು. ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲಾ ಮಡಿದರು. ಅವನು ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೂಡುವ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯವು ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂತಹದು! ಮೇಲಾಗಿ ಅವರ ಬೇಹುಗಾರರ ತಂಡವೂ ದೊಡ್ಡದು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ನಾವು ನಿಜವಾದ ಸೇತುವೆಯೆಂದು ದಾಟಿ ಹೋದರೆ, ಅದು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ನೂರಾರು ಸೈನಿಕರು ಸತ್ತರು. ನಮ್ಮ ಸಾಮಂತರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸೋತು ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹಲವು ಕೋಟೆಗಳೂ ಅವನ ವಶವಾಗಿವೆ.

ಮ. ರಾ : ಅಪಮಾನ! ಅಪಮಾನ! ಈಗ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಪೂರ್ಣವರ್ಮರೇ?

ಮ. ಮ. : ಪ್ರಭೋ, ಮಯೂರ ಶರ್ಮ ಪ್ರಬಲನಾದ ಶತ್ರು. ಶತ್ರು ಪ್ರಬಲನಾದಾಗ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೇ ಗಂಡಾಂತರವಿದೆ. ಅವನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ. ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಿಗಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗೌರವಾರ್ಹ ಸಾಮಂತನೆಂದು ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವುದು ರಾಜತಂತ್ರ, ಇದರಿಂದ ನಮಗೊಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರ ದೊರೆತಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಹಿತ ಪರಹಿತಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮ. ರಾ : ಹೌದು, ಮಯೂರ ಶರ್ಮ! ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಇದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಬೈದಿದ್ದೆ. ಅವನನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದೆ,

ಅವನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಹೋಗಿದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಉದ್ಧಟತನಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಮದ್ದರೆಯದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲೇ ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ರಾಜತಂತ್ರ ಮರೆತು ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಈ ಶಾಸ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜಪದವಿಯಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿಸುವದೇ? ಛಿ..... ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!

ಮು ಮಂ : ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಗಂಡಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷಾತ್ರ ವರ್ಚಸ್ಸುಗಳೆರಡೂ ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುವುದು ಔಚಿತ್ಯ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನೇ ಪುನಃ ಮಾಡುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಗುಣಕ್ಕೆ ಮತ್ಸರ ಇರಕೂಡದು. "ಸರ್ವನಾಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಅರ್ಧಂ ತ್ಯಜತಿ ಪಂಡಿತಃ" ಇದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂದಾಗಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಂಡಾಂತರ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ

ಮು ರಾ : (ಒಪ್ಪಿ, ಸೋತು) ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಂತರಾದ ಚಟುಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಆದರೆ ಪೂರ್ಣವರ್ಮರ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ, ಅವನೀಗ ಬಂದಾನೋ?

ಮ. ಮ : ಬಂದಾನೆಂದು ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಭೋ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಆಮಂತ್ರಣ ಕಳಿಸಿ ಕರೆಸುತ್ತೇವೆ.

ಮು ರಾ : ಆಗಲಿ, ಹಾಗೇ ಮಾಡಿರಿ ಹಿಂದೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇಜಸ್ವಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಬಂದ ಪಾಪದಿಂದುಂಟಾದ ಆಪತ್ತನ್ನು ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

(ತೆರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.)

ದೃಶ್ಯ–೮

[ಬನವಾಸಿಯ ಅರಮನೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವ. ಎತ್ತರವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮಯೂರಶರ್ಮ ಮಯೂರವರ್ಮನಾಗಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಆಚೆ ಈಚೆ ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ, ಕೆಲವು ಸಾಮಂತರು. ವೀರಶರ್ಮ, ರಾಮಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜರು, ಹಿಂದೆ ಚಾಮುಂದವರು ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಜನರು–ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಯುಳ್ಳ ಹರಿವಾಣಗಳು.]

ವೀರ : ಭರದ್ವಾಜರು, ರಾಮಶರ್ಮ, ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಂತ್ರ ಪಠಣ—

ಪ್ರಜಾಪತೇ ನಪಸಾ ವಾವ್ಯಥಾನಸ್ಯದ್ಯೋ
ಜಾತೋ ದಧಿಷೇ ಯಜ್ಞ ಮಗ್ನೇ:।
ಸ್ವಾಹಾ ಕೃತೇನ ಹವಿಷಾ ಪುರೋಗಾ
ಯಾಹಿ ಸಾಧ್ಯಾ ಹವಿರದಂತು ದೇವಾ:॥
ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ ಪ್ರಸಹ್ಯಸಾಧಿನೇ
ನಮೋ ವಯಂ ವೈ ಶ್ರವಣಾಯ ಕುರ್ಮಹೇ।
ಸಮೇ ಕಾಮಂ ಕಾಮಾನ್ ಮಂಹ್ಯಾಂ।
ಕಾಮೇಶ್ವರೋ ವೈ ಶ್ರವಣೋದಧಾತು।
ಕುಬೇರಾಯ ವೈಶ್ರವಣಾಯ, ಮಹಾರಾಜಾ
ಯ ನಮ: ಪರ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾದ್ಯಂತ ರಾಜಾಯ
ಸರ್ವಸ್ಯೋವೇತಿ ರಾತ್ರ್ಯೇತ್ತಮಹರ್ಭವತಿ
ಸಾರ್ವಸ್ಯಪ್ತ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಚಿತ್ರ್ಯೈ ಸರ್ವಮೇವಾಪ್ನೋತು
ಸರ್ವಂ ಜಯಂತಿ॥

ಭಟ್ಟಂಗಿ : ಕವನ ತ್ರಿನೇತ್ರ, ಕದಂಬ ಕುಲಾವತಂಸ ಶಿವಸ್ಕಂದ ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರೋತ್ತಮಾSSSS ಮಯೂರವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜಾSSS ಭೋ S S S S ಪರಾಕು!

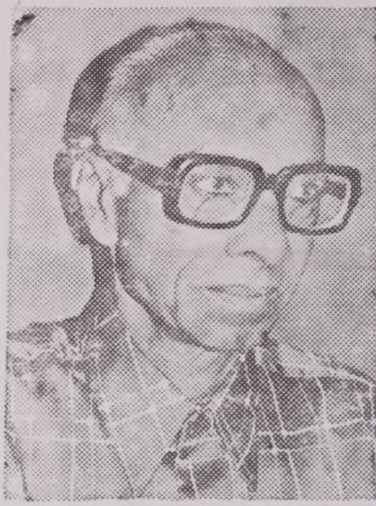
(ವಿರಹಗೀತೆ—ರೂಪಕತಾಳ)

ಕುಂತಳೇಂದ್ರ ಜಯ ಜಯ ॥ ಪಲ್ಲ ॥
ಕನ್ನಡ ಸಿರಿ ಜಯ ಜಯ ॥ ಅನು ಪಲ್ಲ ॥
ತಾಳಗುಂದ ತಾಳೆಯುಂಡಿಯ ಮನೆಯೊಳೆದ್ದ ಮಾರ।
ಬನವಾಸಿಯ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ವೀರ॥
ವೀರಶರ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕದಂಬ ಕುಲ ಸೂರ್ಯ।
ಶಾಪ ಶರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬಳಸಬಲ್ಲ ಧೈರ್ಯ॥
ಮಹಾವಿದ್ಯಾ ಮಹಾಕಾಯ ಮೂರ್ತಿಮತ್ ಪಿನಾಕ।
ದೇವಸೇನೆಯೊಡೆಯನಾದ ಸ್ಕಂದಗೆ ಸಮತೂಕ॥
ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಮೆರೆದ ಧೈರ್ಯಪರ್ವತ।
ಹೊಂಚಿ ಸಿರಿಯ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪಡೆಯಿಂದದ್ಭುತ॥
ಅರಿಯದಿವನ ಪರಾಕ್ರಮವ ಕೆಣಕಲೆದ್ದು ಬಂದ।
ಪಲ್ಲವರನು ಗೋಳಾಡಿಸಿ ರಣದಿ ಗೆದ್ದು ನಿಂದ॥
ವೀರ ಶರ್ಮ ಬಿಲ್ಲೋಜನು ಕರ್ಣಾಟ ದ್ರೋಣ।
ಮಯೂರ ಕನ್ನಡದ ಪಾರ್ಥ, ಹಗೆ ಗಂಟಲ ಗಾಣ॥
ಬೃಹದ್ ಬಾಣ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಸೇಂದ್ರಕ ಶಕರಾಜ।
ತ್ರೈಕೂಟಾಭೀರ ಸುವಿಕ್ರಮರು ಗಾದ ನೋಜ॥
ಪುನ್ನಾಟರ ಆಟ ಮುಗಿಸಿ ಹೂಡಲಿವರ ಪ್ರಾಣಕೆ।
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಗೆ ಸರಿದೂಗಿತು ಕೊಂಡ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ॥
ಕನ್ನಡದಭಿಮಾನಿ ರತ್ನ ಮೊದಲ ಸಾರ್ವಭೌಮ।
ಧರ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮಯೂರಾಭಿರಾಮ।
ಬನವಾಸಿಯ ಮುತ್ತೈದೆಯರೆತ್ತಿ ಮಂಗಳಾರತಿ॥
ಹರಸಿದ ನದಿ ವರದೆಯಾಯ್ತು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾರತಿ।
ಭಟ್ಟಂಗಿ : ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ
ವೀರ ಶರ್ಮಾಶೀರ್ವಾದ ಪರಿ ಪೂತ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತ

ಭವ್ಯ ಮಹಾ ಸಾರ್ವಭೌಮಾsss, ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿ ರಾಜ
ಮಯೂರ ವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜಾsss ಭೋsss ಪರಾಕಂ
ವೀರಶರ್ಮ : ನವರ್ಗದಂತ ಮಹೀ ಪ್ರೀತ್ಯಾ
ಯಂ ಮಾ ಶ್ರೀ ತ್ವಾ ಭಿನಂದತಿ।
ಕೌಸ್ತುಭಾ ಭರಣಚ್ಛಾಯಾ ವಕ್ಷೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಹರೇರಿವ।
ರೇವಾವಧಿ ಜಯಂತೀಯಂ ಸುರೇಂದ್ರ ನಗರೀ ಯಥಾ।
ವೈಜಯಂತೀ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ವೈಜಯಂತೀ ವಿರಾಜತೇ॥

ಮಂತ್ರ್ಯ[illegible]ರಂ : (ಆದಿತಾಳ-ಮಂಗಳಗೀತೆ)

ಮಂಗಳಂ। ಜಯ ಮಂಗಳಂ ।ಪ।
ಕುಂತಳ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೀನಿಧಿಗೆ। ಕಂತಂ ನಿಹಂತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗೆ।
ಶಂತನು ಸುತ ಕೀರ್ತ್ಯಂಬುಧಿ ಮಾಡವ ನೆನೆಸಿದ ವೀರ ಪರಾಕ್ರಮಿಗೆ॥
ಕನ್ನಡ ಕುಲ ರಸಿಕೇಶ್ವರಗೆ। ನನ್ನಿ ನಡೆಯ ಹೆಬ್ಬಾರುವಿಕ।
ಕನ್ನಡಲಿ ಹೊನ್ನಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿಸಿದ್ದ।
ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ಮಯೂರನಿಗೆ।
ಪ್ರಣವೇಶ್ವರ ಕೃಪೆ ಪಾಲಿಸಿತು। ಮಧುಕೇಶ್ವರ ಮನವಾಲಿಸಿತು॥
ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಮಂಗಳ ಶ್ರೀಧರ।
ಕಡಲಿನೆದೆಯನುಕ್ಕಿಸಿದವಗೆ॥

ಪ್ರೊ॥ ಬಿ. ಹೆಚ್. ಶ್ರೀಧರ್

ಅನಾಂಗ್ಲವಾಗಲಿಂದು ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡ
ಅಶುದ್ಧ ಬಳಕೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದಿರಲು ಮುನ್ನಡೆ
ಅಸಂಶಯಸ್ಥವಕ್ಕು ಹನೆಮುರದ ಕದಂಬ ವಿಸ್ತರ
ಮಯೂರ ಸದೃಶ ವೀರ ಬರಲು ಕನ್ನಡವೋ ಸುಸ್ಥಿರ

– ಬವಳಾಡಿ ಶ್ರೀಧರ ಹೆಬ್ಬಾರ